

Perspectief
herstelbemiddeling

Herstel door verbinding

Jaarverslag
2022

Inhoud

VOORWOORD	3
1. Herstelbemiddeling	4
2. Ontwikkelingen in 2022	9
3. Kwaliteit, deskundigheid en onderzoek	14
4. Brede bekendheid herstelbemiddeling	20
5. Organisatie	23
6. Cijfers	25

Voorwoord

In 2022 vierde Perspectief Herstelbemiddeling haar 15-jarig bestaan. Vijftien jaar waarin we veel mensen hebben kunnen helpen om een stap in hun herstel te zetten door contact te faciliteren en te begeleiden.

Het was een moment om niet alleen terug te kijken, maar juist ook om met elkaar en met onze partners vooruit te kijken. Onze droom is dat herstelrecht en herstelbemiddeling vanzelfsprekende begrippen in de samenleving zijn. Dat mensen weten wat het is en wat ze eraan kunnen hebben. Niet omdat herstelbemiddeling moet worden ingezet, maar om de keuze te geven er gebruik van te maken als ze een ingrijpende gebeurtenis hebben meegemaakt. En dat de behoeften van betrokkenen leidend zijn in plaats van systemen of processen.

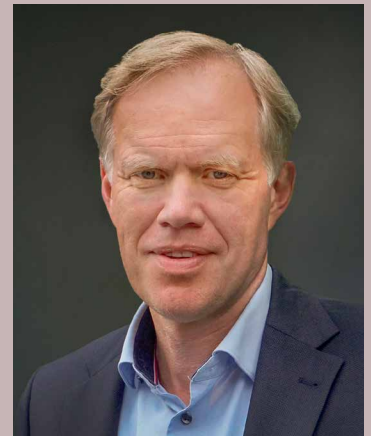
Het thema van ons jaarverslag is herstel door verbinding. Verbinding faciliteren en mensen begeleiden die iets ingrijpends hebben meegemaakt is onze kerntaak. Maar ook verbinding met onze partners is cruciaal om deze droom te verwezenlijken. Afgelopen jaar hebben we, net als andere jaren, ingezet op de samenwerking met onze partners. Deze samenwerking is meer dan ooit van belang. Waar de samenleving lijkt te verharderen en polariseren, moeten we laten zien dat het anders kan. Vragen stellen, antwoorden geven, elkaar in de ogen kijken, leidt tot erkenning, meer begrip, minder woede en minder angst.

De strafrechtketen staat onder druk, met voorraden en lange doorlooptijden. Om deze voorraden terug te dringen en doorlooptijden te verkorten is een intensieve samenwerking tussen de betrokken organisaties nodig. Hoe we als Perspectief Herstelbemiddeling hieraan kunnen bijdragen heeft zich afgelopen jaar laten zien in de zedenzaken. De intensievere samenwerking met onder andere de zedenpolitie heeft ertoe geleid dat bemiddeling in zedenzaken een substantieel onderdeel vormt van ons werk, en kunnen we betrokkenen helpen een stap te zetten in de verwerking.

We nodigen u uit om ons jaarverslag te lezen. En om met ons het komende jaar samen te werken aan meer herstel.

mr Rosa H.M. Jansen, MPA
voorzitter Raad van Bestuur

drs Edward M. van der Kruijk, MBA
Raad van Bestuur

mr Nathalie de la Cousine
directeur Perspectief Herstelbemiddeling

1

Herstelbemiddeling

Bemiddeling is succesvol als het door deelnemers als succesvol is ervaren. Dat kan verzoening zijn, vergeving of begrip. Maar dat hoeft niet. Soms is simpelweg een 'nee' waar dit keer wel naar wordt geluisterd, al voldoende. Soms is het antwoord krijgen op vragen, of het zien van de mens achter de daad genoeg om verder te kunnen. Of geeft het maken van excuses weer lucht. Ook kunnen praktische afspraken worden gemaakt, voor het geval deelnemers elkaar tegenkomen. Hiermee krijgen ze handelingsperspectief en kunnen ze weer makkelijker verder.

Perspectief Herstelbemiddeling brengt betrokkenen van een ingrijpende gebeurtenis met elkaar in contact. Denk aan een verkeersongeval, een misdrijf of aan (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. De bemiddelaars bereiden het contact zorgvuldig voor met de deelnemers, stemmen de verwachtingen af en maken afspraken over het verdere verloop. Deelnemers bepalen wat zij zeggen en welke afspraken zij maken. Ook bepalen de deelnemers het tempo en de vorm van contact. Naast een gesprek kan worden gekozen voor een pendel, briefwisseling, groepsherstel of een videoboodschap. Deelnemers hebben zelf de regie over het bemiddelingstraject en kunnen zo een stap zetten in hun eigen herstel. Vaak gaat het om slachtoffers en daders of veroorzakers (van bijvoorbeeld een verkeersongeval), maar ook nabestaanden, familieleden, getuigen of andere betrokkene(n). Ook kunnen vertegenwoordigers van instanties, zoals een (bestuur van een) vereniging deelnemen.

Onze ervaring is dat in een bemiddelingstraject ieder stap telt: iedere stap draagt bij aan het verwerkingsproces. Zo kan ook als de ander niet open staat voor contact een aanmelding toch een stap in herstel bieden. Door het verhaal aan de bemiddelaar te vertellen en door de stap te zetten. Hieronder vertelt een slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag over wat de aanmelding bij Perspectief Herstelbemiddeling haar heeft opgeleverd. Daarnaast vertelt één van onze verwijzers over haar ervaringen met doorverwijzen naar Perspectief.

"Als kind kon ik niet voor mezelf opkomen, nu wel"

Sarah, slachtoffer seksueel grensoverschrijdend gedrag

* op verzoek van de deelnemer is een andere naam en foto gebruikt.

Sarah* (25) kreeg op de middelbare school een periode bijna wekelijks bijles. Ze beseft nu dat het grensoverschrijdende gedrag van de man, een vriend van de familie, niet oké is. "Ik wil hem laten weten wat het met mij gedaan heeft, en nog steeds doet." Via Perspectief Herstelbemiddeling probeerde ze met hem het gesprek aan te gaan.

Onder andere de onthullingen van ervaringen van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij The Voice of Holland vorig jaar, maakte bij Sarah iets los. "Het was voor mij een bevestiging. Ik voelde me gehoord en dacht, ik ben dus niet de enige. Dit valt ook onder dat plaatje van grensoverschrijdend gedrag. Kort daarvoor had ik ook aan een vriendin verteld wat er in het verleden was gebeurd. Ik ben het gaan onderzoeken en bedacht: bij de bron van wat er is gebeurd heb ik iets op te lossen."

Ongemakkelijk

“Vanaf mijn twaalfde kwam ik veel bij de oudere vriend van de familie thuis voor wiskundebijlessen. Hij zocht de grens op met zijn gedrag, en heeft ze ook overschreden. Het was een patroon dat er langzaam insloep, ik had het niet door. Ik dacht, dit is wel gek, hier voel ik me ongemakkelijk bij. Maar dan kwam ik de week daarna weer en werd het een gewoonte. Hij liet zowel op een directe, bijvoorbeeld met een aanraking of een kus, als een indirecte manier, bijvoorbeeld via tekstberichten, affectief gedrag zien. Het voelde voor mij ongemakkelijk, beklemmend en ik was ook bang. Tegelijkertijd nam ik hem ook in bescherming en twijfelde ik aan mezelf. Ik heb het thuis weleens verteld, maar soms vertelde ik ook niks en dan stopte ik het weg.”

Erkenning

“Op de opleiding die ik na mijn middelbare school ging volgen ben ik op de vertrouwenspersoon afgestapt. Ik hoorde over herstellbemiddeling en dacht: dat kan mij misschien helpen. Helpen in het proces om te begrijpen wat er is gebeurd en ook in de toekomst van hoe ik nu zou willen reageren. Als kind kon ik niet voor mezelf opkomen en nu kan ik dat wel. Ik wilde hem laten weten wat het met mij heeft gedaan en wat het nog steeds met mij doet. Ik vind dat hij moet beseffen wat het gedrag kan doen bij iemand. Ook wilde ik weten waarom hij deed wat hij deed.”

Geen oordelen

Dat was voor Sarah reden om zich aan te melden bij Perspectief. Er volgde een intakegesprek met een bemiddelaar. “Dat was heel fijn, heel begripvol. Je wordt gehoord en serieus genomen. Geen oordelen, bijvoorbeeld: ‘dit is grijs gebied’ of ‘dit is heel erg’ of juist ‘dit is helemaal niet erg’. Alleen dat gesprek al was erkenning naar mezelf. Er werd goed uitgelegd wat er zou kunnen gebeuren, wat je zou kunnen verwachten. We bespraken wat een goed moment zou kunnen zijn voor het contact, en op welke manier ik het contact zou willen. Daarin had ik echt de regie, en dat voelde fijn.” Na de intake met Sarah heeft de bemiddelaar contact opgenomen met de vriend van de familie. “Hij wilde niet via Perspectief met mij in gesprek. Ik

wilde dat juist wel, om de regie te kunnen blijven houden. Het is mijn moment om mijn gevoelens uit te spreken en daar wil ik ondersteuning in van een bemiddelaar. Dat hij dat niet wilde, was wel een teleurstelling. Ik wilde het graag afsluiten hiermee. Ik hoop nog steeds dat hij met mij in gesprek wil gaan.”

Sterk

“Sinds de aanmelding bij Perspectief heb ik mezelf beter leren kennen. Ik kom erachter hoe sterk ik eigenlijk ben, en was. Ik heb ook geleerd dat ik me niet voor niks heb aangemeld. Aan die reden blijf ik me ook vasthouden. Hier achter komen heeft me veel gebracht.” Aan andere slachtoffers zou Sarah willen meegeven om je uit te spreken. “Twijfel je of wat jou overkomen is grensoverschrijdend is, luister dan naar je gevoel. Vraag hulp, ga niet zelf alles zitten uitpluizen. Vraag hulp aan een vriend of een familielid, een psycholoog of aan Perspectief. Neem iemand anders mee in jouw gedachtegang. Dat verkleint misschien de kans dat je iets laat, maar er wel mee blijft zitten.”

Lees meer ervaringen van deelnemers op onze [website](#).

"Herstelbemiddeling kan heilzaam zijn"

Ilse van der Maesen, Slachtofferhulp Nederland

Wie met grote regelmaat een cliënt aanmeldt bij Perspectief is Ilse van der Maesen. Ilse werkt ruim 16 jaar als vrijwilliger bij de Algemene Dienstverlening bij Slachtofferhulp Nederland in de regio Arnhem. Herstelbemiddeling noemt ze bijna altijd in haar gesprekken met slachtoffers.

"Ik denk dat er zoveel zit in non-verbale communicatie en in energieën tussen mensen. Er is veel dat wij niet zien. Ik denk dat daarmee al zoveel goed gedaan kan worden in een ontmoeting. Dat alleen al het zien van iemand en het ontmoeten van iemand negatieve lading kan wegnemen. En anders wel in een gesprek. Ik geloof daar heel erg in."

Hoe Ilse dan Perspectief Herstelbemiddeling onder de aandacht brengt, hangt af van de zaak. "Soms heel direct, en soms heel subtiel, met "ik leg hier een folder neer, kijk er later maar eens naar...". Maar ik noem herstelbemiddeling in 80-90% van mijn zaken. Angst bij een slachtoffer is vaak een haakje om herstelbemiddeling aan te bieden. Ik denk dat een ontmoeting veel angst of woede kan wegnemen."

Grensoverschrijdend gedrag in gezin

Een tijd geleden ging Ilse op huisbezoek bij een gezin waar seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden door de stiefvader. "Toen heb ik me weer afgevraagd; ga ik Perspectief Herstelbemiddeling in dit geval noemen? Ja, ik ga het wél weer doen. Hoewel het erop lijkt dat – fysiek – samenwonen in de toekomst voor dit gezin uitgesloten is, zijn ze voorlopig op een aantal vlakken tot elkaar veroordeeld." In de folder die Ilse het gezin gaf over herstelbemiddeling staat: Als betrokkenen elkaar kennen, kunnen zij ook afspraken maken, bijvoorbeeld over hoe met elkaar om te gaan en om herhaling te voorkomen.

Een andere zaak die ze aanmeldde bij Perspectief staat haar ook bij. "Een jongeman werd aangereden op zijn motor en lag flink in de poeier in het ziekenhuis. De veroorzaker liet niets van zich horen en dat stak het slachtoffer flink. Ik kan me zó voorstellen dat je dan denkt: waar blijft hij met zijn verhaal, met zijn excuses, met zijn belangstelling. Het contact is toen via Perspectief tot stand gebracht en die bemiddeling is heel heilzaam geweest. De bemiddelaar zei achteraf: Je zag gewoon 25 kilo van zijn schouders vallen bij de ontmoeting met de veroorzaker. Eigenlijk al direct bij binnenkomst, mooi toch!"

"Je zag gewoon 25 kilo van zijn schouders vallen bij de ontmoeting met de veroorzaker"

Standaard aanbod

Andere professionals zou ze de tip willen geven: waar het kan, doe het. "Hoe je het ter sprake brengt, dat vind ik helemaal niet moeilijk. Ik zeg vaak: 'weet dat er een organisatie bestaat, Perspectief Herstelbemiddeling' en geef uitleg. Over het prachtige werk, wat vaak zo helend is voor het slachtoffer en soms opvoedend en vaak óók helend kan zijn voor verdachte of voor veroorzaker." Wat Ilse betreft zou het noemen en aanbevelen van Perspectief Herstelbemiddeling een standaard aanbod kunnen zijn.

2

Ontwikkelingen in 2022

TOENAME ZEDENZAKEN

Een belangrijke ontwikkeling die zich in 2022 heeft voortgezet, mede naar aanleiding van de BOOS-uitzending over The Voice of Holland en andere incidenten van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, is de groei van het aandeel zedenzaken, zowel absoluut als relatief. Dit is gestegen van 22% in 2021 naar 32% in 2022. In 2020 lag het aandeel op 10%. We zien dat we steeds vaker van betekenis kunnen zijn voor slachtoffers en daders in zedenzaken.

In zedenzaken neemt het slachtoffer in 77% van de gevallen het initiatief tot aanmelden. Vaak kennen slachtoffer en dader elkaar en moeten ze op één of andere manier samen verder. Ze wonen bijvoorbeeld bij elkaar in de buurt, kennen elkaar van de studentenvereniging of zijn familie. Een gesprek kan een eerste stap zijn op weg naar herstel en in het verwerkingsproces. Herstelbemiddeling is ook mogelijk wanneer het strafrecht niet wenselijk of haalbaar is.

Afgelopen jaar werkten we steeds meer samen met de zedenpolitie. Een samenwerking die door ons zeer gewaardeerd wordt, om samen zo betekenisvol mogelijk te kunnen zijn voor betrokkenen. We hebben geregeld voorlichting gegeven aan regionale teams en hebben een presentatie gegeven op de landelijke dag van de zedenpolitie.

HERSTELCIRKELS

Samen met Slachtofferhulp Nederland, Restorative Justice Nederland en Eigen Kracht Centrale, heeft Perspectief in 2022 samengewerkt aan het project Herstelcirkels voor slachtoffers van seksueel geweld. Het project wil bijdragen aan empowerment en herstel van het slachtoffer én de naaste omgeving. Lees op de volgende pagina's meer over het project in het interview met initiatiefneemster Sonja Graansma.

"Ik vond het moeilijk om met mijn ouders te praten.

We wisten beiden eigenlijk niet zo goed hoe we het gesprek met elkaar konden aangaan."

Sonja Graansma, slachtoffer seksueel geweld

Sonja Graansma is initiator van de Herstelcirkels. In de periode na de verkrachting op haar negentiende heeft zij zich heel erg alleen gevoeld. Samen met Restorative Justice Nederland maakte ze een projectplan om slachtoffers – of anders verwoord getroffenen – van seksueel geweld zich minder alleen te laten voelen en hun naaste omgeving bij het herstel te betrekken.

"Ik vond het moeilijk om met mijn ouders te praten. We wisten beiden eigenlijk niet zo goed hoe we het gesprek met elkaar konden aangaan. Zij waren bang om mij verdrietig te maken en dingen op te rakelen en ik kon zelf moeilijk dealen met mijn verdriet, laat staan dat ik hun verdriet erbij kon hebben. "Sonja ontdekte dat het in de verslavingszorg gebruikelijk is om de hele familie bij de behandeling te betrekken en vroeg zich af waarom dat er niet is voor getroffenen van seksueel geweld."

Cirkelmethodeken en focusgroepen

"Toen zijn we gestart met een onderzoek. We hebben een oproep gedaan in de lotgenotengroep van Slachtofferhulp Nederland om in contact te komen met getroffenen. Benieuwd naar hoe hun herstel is gegaan, wat ze hebben gemist en wat ze daarin nodig hebben gehad. Ook hebben we met professionals van SolutionS en COSA gesproken die al werken met cirkelmethodeken om de sociale omgeving bij het herstel te betrekken en gekeken welke elementen wij over kunnen nemen voor de verbinding tussen getroffenen en hun omgeving. Daarnaast zijn we in de literatuur op zoek gegaan naar aanknopingspunten over de waarde van sociale steunen wat het oplevert als dat wordt ingezet." Van daaruit zijn drie verschillende zogeheten focusgroepen opgericht om informatie in te winnen. Eén voor getroffenen, één voor naasten en één voor

professionals. De focus bij getroffenen en naasten zat 'm in het ophalen van thema's waarover ze moeilijk kunnen praten en andere zaken waar ze tegenaan lopen. De focus bij professionals was hoe de herstelcirkels inhoudelijk het beste kunnen worden vormgegeven en waar rekening mee moet worden gehouden. Twee bemiddelaars van Perspectief zijn vanuit hun inhoudelijke expertise aangesloten bij de drie focusgroepen.

Herstelpakketten en de meerwaarde van herstelcirkels

"Getroffenen en naasten bleken veel behoefte te hebben aan gesprekskaartjes met daarop zinnen die meteen een opening bieden om het gesprek aan te gaan." Deze zitten dan ook in de herstelpakketten. Er zijn twee verschillende herstelpakketten, één voor getroffenen en één voor naasten, en de pakketten zijn samen met getroffenen en naasten bedacht en samengesteld. Via onder andere

Centrum Seksueel Geweld, Slachtofferhulp Nederland en Perspectief Herstelbemiddeling worden de herstelpakketten verspreid. Verder bestaat het pakket uit een uitnodiging om een bezoek te brengen aan de lotgenoten community, een magazine met verhalen van getroffenen en naasten over de waarde van sociale steun, het met elkaar in gesprek gaan en hoe ze elkaar weer hebben gevonden, maar bijvoorbeeld ook een folder met informatie over gespreksbegeleiding via Perspectief Herstelbemiddeling.

Onder begeleiding van een bemiddelaar van Perspectief heeft een aantal gesprekken tussen getroffenen en hun naasten plaatsgevonden. Net zoals in de reguliere aanpak voor een bemiddelingsgesprek is ook hier het uitgangspunt maatwerk en een zorgvuldige voorbereiding. Dat heeft prachtige resultaten opgeleverd.

Stippen op de horizon

Hoewel het de intentie is om de Herstelcirkels in zijn geheel te implementeren, betreft het komend jaar nog een pilot. "We hopen op veel mooie gesprekken via Perspectief, op het oprichten van een lotgenoten community voor naasten en op een survivor board voor getroffenen die het afgelopen jaar hebben meegedacht over de dienst- en hulpverlening voor getroffenen. Het gaat dan niet alleen om een samenzijn van getroffenen als klankbord, maar ook als meebeslissend orgaan." Maar ook een survivor board voor plegers sluit Sonja, vragend naar haar stippen op de horizon, niet uit. "Ook zij kunnen meedenken, samenwerken, dingen ontwikkelen en herstelgericht bezig zijn. Net zoals dat de doelgroep breder kan worden getrokken dan alleen getroffenen en naasten van seksueel geweld. Denk bijvoorbeeld ook aan nabestaanden van suicide, doodslag en moord. Ook dat heeft enorme impact op het familiesysteem. Er zijn zoveel initiatieven waarin

wordt gewerkt met getroffenen. Het zijn eigenlijk allemaal vuurtorens die ergens hun licht laten schijnen en mensen met elkaar verbinden. Als krachten worden gebundeld kunnen veel partijen worden gediend en kan er veel slagkracht worden gecreëerd."

Een waanzinnige bijvangst van de Herstelcirkels is dat Sonja in de groep met deelnemers enorme vriendschap heeft zien ontstaan. Ook ziet Sonja dat deelnemers veel stappen voorwaarts hebben gezet. "Doordat ze iets positiefs hebben kunnen doen met iets heel naars dat ze hebben meegemaakt, voelen ze dat ze een stem hebben gekregen en durven ze meer naar buiten te treden met hun verhaal." Al met al een geweldig initiatief om getroffenen van seksueel geweld zich minder alleen te laten voelen en te zorgen dat ze steun krijgen van hun sociale omgeving en samen een stap kunnen zetten in de richting van herstel.

Een greep uit de reacties

NAASTEN

'Ik liep over prikkeldraad in het contact met jou, nu ben ik daar overheen gesprongen en dat voelt fijn.'

'Nu kan ik meer naast je staan in plaats van aan de zijlijn.'

'Ik kies mijn woorden nu zorgvuldiger, omdat ik weet hoe het mijn kind kan raken.'

GETROFFENEN

'Nu kan ik in het vervolg er makkelijker over praten met mijn naaste, de blokkade is er van af.'

'Ik kende de gevolgen voor mijn naaste niet, goed om dat nu ook te weten.'

'Ik heb voor het eerst sinds het gebeurd is (jaren geleden) er echt met mijn naaste over kunnen spreken.'

GETROFFENE EN NAASTE

'Alles mocht er zijn in de gesprekken, pijn, verdriet, boosheid. Doordat de gespreksbegeleider doorvroeg verdiepte ons gesprek. Wat in de weg zat is opgeruimd. Heel waardevol'

PARTNERSCHAP

Om ervoor te zorgen dat betrokkenen de keuze kunnen maken voor herstelbemiddeling is de samenwerking met onze ketenpartners cruciaal. Deze partners kunnen hun cliënten er op attenderen en de optie bespreekbaar maken. Partnerschap is ook van belang om elkaar te versterken en aan te vullen, en om te werken vanuit een gezamenlijk doel.

Ook in 2022 was partnerschap een speerpunt voor Perspectief Herstelbemiddeling. We werkten nauw samen met onder andere Slachtofferhulp Nederland, politie, Reclassering en Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Het partnerschap hebben we verder geprofessionaliseerd door samenwerkingsafspraken te maken, doelstellingen af te spreken en elkaars processen te laten aansluiten.

In het Centraal Justitieel Incassobureau hebben we een nieuwe samenwerkingspartner gevonden. We hebben een start gemaakt met te verkennen waar we elkaar kunnen versterken.

Er zijn veel mooie nieuwe initiatieven ontstaan. Een aansprekend voorbeeld is het spreekuur dat in een aantal Penitentiaire Inrichtingen (PI) georganiseerd wordt.

Een partner waarmee we afgelopen jaar nog nauwer mee zijn gaan samenwerken is de politie. Lees op de volgende pagina meer over deze ontwikkeling.

Spreekuren PI Ter Apel

Rianne Alderliesten is bemiddelaar bij Perspectief Herstelbemiddeling. Samen met Ilja van der Molen, die coördinator herstel- en slachtoffergericht werken is in de Penitentiaire Inrichting (PI) Ter Apel, werken ze aan (het informeren over) herstel(bemiddeling) in detentie. Rianne houdt sinds halverwege 2022 elke eerste dinsdag van de maand spreekuur binnen de PI in Ter Apel.

“Het is een mooie manier om kennis te maken en informeel het gesprek over herstelbemiddeling aan te gaan.” De afgelopen maanden waren alle spreekuren volgepland. De posters van Perspectief Herstelbemiddeling met daarop data van spreekuren die op alle afdelingen hangen zijn dus niet onopgemerkt gebleven.

Laagdrempelig je verhaal doen en mogelijk iets kunnen betekenen

De inhoud van de gesprekken varieert van een eerste gesprek waarin iemand informatie wil over hoe Perspectief werkt tot een intake en voortgangsgesprek. “De gesprekken vinden in principe plaats in een centraal gelegen kantoor binnen de PI, maar soms ook op de afdeling. Als het maar een plek is waar men ongestoord en vertrouwelijk kan praten. Over het algemeen worden

de gesprekken als spannend ervaren. Daarom is het fijn om op een laagdrempelige manier een informatief gesprek aan te vragen en kennis te maken met een bemiddelaar.”

Een aantal informatieve gesprekken heeft geleid tot daadwerkelijk contact tussen beide partijen. “Er zijn ook gevallen waarin er geen reactie kwam van de andere partij, soms bleek het niet mogelijk de andere partij te benaderen, omdat gegevens niet verkregen konden worden. Gedetineerden geven echter aan dat ze blij zijn hun verhaal te kunnen doen en dat ze via de bemiddelaar mogelijk iets kunnen betekenen voor de slachtoffers. Zo kunnen ze iets doen aan de soms zware last die op hun schouders rust.”

Brieven bewaren voor later

Het komende jaar hopen Rianne en Ilja op één vaste plek de gesprekken te kunnen voeren. “Ook willen we onderzoeken of het mogelijk is om gedetineerden een brief te laten schrijven voor slachtoffers die in het zaakdossier van Perspectief Herstelbemiddeling wordt bewaard. Het zou kunnen dat slachtoffers in de toekomst toch contact opnemen en dat een gedetineerde dan al het land uit is. Op deze manier heeft de gedetineerde alsnog de kans spijt te betuigen, ook al lukt het nu niet om het slachtoffer te bereiken.”

Doorontwikkeling samenwerking politie

In 2022 startte de politie het landelijke project herstelrecht. Aanleiding was Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) onderzoek dat liet zien dat binnen de politie weinig gebruik werd gemaakt van herstelrecht. Toepassing vond vooral informeel plaats en beleid ontbrak. En dat terwijl de inzet van herstelrecht recidive kan verminderen en de werkdruk kan verlagen.

Met het project wil de politie komen tot beleid en werkwijzen om herstelrecht in te zetten waar dat passend en gewenst is. Omdat Perspectief volgens het beleidskader herstelrechtvoorzieningen de voorliggende voorziening is voor de politiefase, zijn wij een belangrijke partner in het project. Het project richt zich op veel voorkomende criminaliteit (VVC) die zo'n 80% van de werkstroom van de politie in beslag neemt.

Ronald de Vos is de projectleider van dit landelijke project. Hij werkt nauw samen met Hans Hoppen, eveneens landelijk projectleider, maar dan van ZSM waar de VVC-zaken door de partners uit de strafketen worden besproken en beoordeeld voor het vervolg.

“We zijn gestart met het idee om klein en vanaf de werkvloer te beginnen om te kijken wat er werkt. We kennen de politieorganisatie goed en hebben gezocht naar teams waar draagvlak was om mee te doen. Dit zijn uiteindelijk zeven verschillende teams geworden verspreid over het land; een regionaal service centrum, drie basisteams en drie ZSM locaties.

Voor de zomer organiseerden we een startbijeenkomst waar politiemedewerkers aanwezig waren en ook bemiddelaars van Perspectief. We hebben ze meegenomen in onze gedachte om de samenwerking tussen Perspectief en politie in te zetten als middel om meer betekenisvol te zijn voor de burger. Want de burger, dat is waar we het binnen de politie voor doen.

Lang niet alle mensen die zich bij de politie melden hebben een probleem dat kan worden opgelost met het strafrecht. Bijvoorbeeld zaken die vroegtijdig moeten worden beëindigd omdat al snel duidelijk is dat het strafbare feit niet bewezen kan worden. Wanneer de betrokkenen elkaar later weer tegenkomen, bestaat er vaak een risico dat het opnieuw escaleert omdat er nog iets is wat niet is opgelost. Deze mensen willen we graag helpen met een passende oplossing, zoals toeleiding naar herstelbemiddeling.

Het is de taak van de politie om dat wat we kunnen oplossen zelf op te lossen. Het strafrecht is ultimum remedium. De teams die meedoen zijn aan het verkennen welke zaken zich lenen voor herstelbemiddeling, wat goede momenten in het proces zijn om het te bespreken met de betrokkenen, en hoe politiemedewerkers dit het beste kunnen doen. Op basis van de best practices ontwikkelen we dan later beleid en werkwijzen om uit te rollen in andere teams.

De eerste verwijzingen naar Perspectief hebben inmiddels plaatsgevonden. In 2023 hopen we meer zicht te krijgen op de resultaten zodat we het verder uit kunnen rollen.”

3

Kwaliteit, deskundigheid en onderzoek

MEDEWERKERS

Perspectief heeft een deskundig en complementair team van bemiddelaars. Bij de werving selecteren we op een HBO/WO opleiding, een stevige dosis ervaring en een achtergrond als jurist of therapeut. Zo hebben we bemiddelaars die hiervoor werkzaam zijn geweest bij de politie, het OM, Centrum Seksueel Geweld of als zelfstandig mediator.

Perspectief investeert voortdurend in de deskundigheid van haar medewerkers en in de kwaliteit en verbetering van de dienstverlening. Zo hebben we dit jaar een aantal opleidingsdagen georganiseerd, waaronder een moduledag zeden. Hierin kwam onder andere aan bod het bespreekbaar maken van zedengerelateerd gedrag met minderjarigen en de complexiteit van incest voor de gezinsdynamiek. Tijdens de moduledagen maken we gebruik van externe expertise.

Andere manieren waarop bemiddelaars hun deskundigheid en professionaliteit blijven waarborgen en verbeteren zijn intervisie, collegiale toetsing, werkbegeleiding door een senior bemiddelaar en het schrijven en bespreken van reflectieverslagen met de werkbegeleider. Het voorgaande maakt onder andere deel uit van de jaarlijkse interne (licentie)-eisen die Perspectief stelt. Tot slot is ook het Handboek Herstelbemiddeling een pijler die Perspectief helpt de kwaliteit te borgen en te verbeteren. Mede naar aanleiding van de bijeenkomst Bemiddelen in zedenzaken is er dit jaar een werkwijze Zedenzaken zonder aangifte toegevoegd. Verder is het Handboek Herstelbemiddeling aangevuld met een informatiedocument over (strafrechtelijke) contactverboden en zijn er een paar zaken gewijzigd in de werkinstructie Inwerken nieuwe bemiddelaars.

Het inwerkprogramma met de begeleiding door een inwerkbegeleider vormt een belangrijk onderdeel van ons kwaliteitsprogramma. Hieronder vertellen drie bemiddelaars hoe zij hun werk en start bij Perspectief hebben ervaren.

"Ultiem mensenwerk"

Peter Brandwacht

Peter Brandwacht is ruim één jaar bemiddelaar bij Perspectief. In eerdere functies heeft Peter verschillende verbindende rollen vervuld. Hij heeft al lang een fascinatie voor wat mensen beweegt. Het grote verschil tussen eerdere functies en het bemiddelaarsvak? Toen ging het veelal óver de verdachte of het slachtoffer. Nu spreekt hij mét hen. Dat vindt hij vele malen boeiender. Peter is oprecht geïnteresseerd in de ander, ook als diegene een moord heeft gepleegd. Hij verwondert zich regelmatig over het verhaal achter een feit of gebeurtenis.

Werkende weg leren

Perspectief biedt alle nieuwe bemiddelaars een inwerkbegeleider en een inwerkprogramma op maat aan. "De inwerkbegeleider was voor mij een beschermende factor, omdat ze goed doorvroeg naar wat ik wilde, wat ik dacht aan te kunnen en ze mij adviseerde over het soort zaken die ik zou kunnen oppakken." Op Peters eerste werkdag is hij aangeschoven bij een voorlichting van zijn inwerkbegeleider over wat Perspectief doet in de Piet Roordakliniek in Apeldoorn. Daarna is hij meteen in het bemiddelingsregistratiesysteem en handboek gedoken. "Ik vond het handboek heel handig en prettig om op terug te vallen. Het gaf me veel houvast." Zeker in het begin heeft Peter alle vervolgstappen in het werkproces besproken met zijn inwerkbegeleider. Peter kon als hij ergens tegenaan liep ter plekke op de lijn komen. "Ik had een goede klik met mijn inwerkbegeleider en dat was fijn. Ik durfde mij open te stellen en bloot te geven. Ze wekte vertrouwen op en we waren erg complementair aan elkaar." Het werkende weg leren en niet vanuit de theorie vindt Peter een groot voordeel van het bemiddelaarsvak.

Niet bang voor emoties

Peter noemt het ultiem mensenwerk en hij gunt mensen herstelbemiddeling. "Er staat me een bemiddelingsgesprek bij tussen de nabestaanden en de veroorzaker van een

dodelijk verkeersongeluk. Op nog geen 200 meter van de plaats delict vertelden beide partijen welke impact de meest heftige gebeurtenis in hun leven heeft gehad. Zo kwetsbaar! Dat was een indrukwekkende bijeenkomst." Peter vindt het een voorrecht dat mensen hun verhaal aan hem toevertrouwen. "Het zijn vaak verhalen vol schaamte, intimiteit, boosheid of verdriet. Ik ben niet bang voor emoties; verdriet en boosheid komen vaak voor. Ik zie, hoor en voel wat de impact van gebeurtenissen is. Uiteindelijk geeft het ongelooflijk veel voldoening als slachtoffer en dader naar elkaar kunnen luisteren. En verder kunnen in hun leven. Daar doe ik dit werk voor."

"Wat mooi dat dit bestaat"

Marjet Loning

Marjet Loning is nu ruim anderhalf jaar bemiddelaar bij Perspectief. Nadat zij een periode als zelfstandig mediator had gewerkt vond ze het fijn om weer bij een organisatie te horen en collega's om zich heen te hebben. Toen ze achter het bestaan van Perspectief Herstelbemiddeling kwam dacht ze meteen: "Wat mooi dat dit bestaat!"

Eenmaal gestart bij Perspectief kwam ze tijdens de inwerkperiode direct in aanraking met verschillende soorten zaken en bijzondere complexiteiten die de communicatie tussen de betrokkenen bemoeilijkte. Marjet had meteen bemiddelingen met auditief beperkte mensen en met een gezin dat geen Nederlands en geen Engels sprak. Het inschakelen van een tolk was daarom nodig. "Lekker zelfstandig aan de slag gaan is wel wat bij mij past! In het begin heb ik veel gehad aan het handboek. Je kunt er veel dingen in opzoeken en snel mee uit de voeten zonder dat je steeds iemand nodig hebt. Ook voor de meer specifieke situaties staat beschreven op welke manier je daar het beste mee kunt omgaan. Verder vond ik vond het fijn dat je een persoonlijke inwerkbegeleider krijgt waarbij je altijd terecht kunt en die tijdens de inwerkperiode meekijkt met een bemiddelingsgesprek."

Belangrijk uitgangspunt is dat het contact vrijwillig is

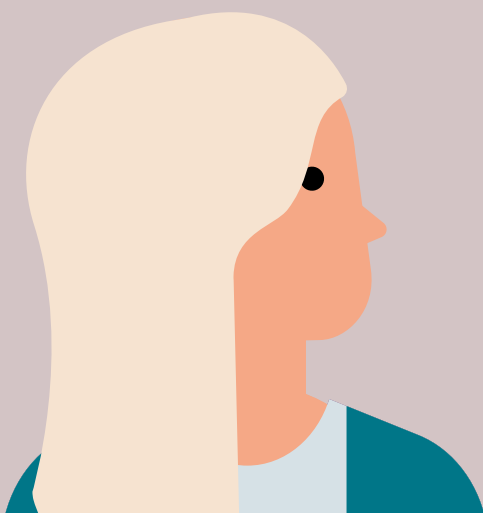
Lastig vond ze het wel toen een getuige van een verkeersongeval het bemiddelingsgesprek keer op keer

bleef uitstellen. "Hoe ga je daar dan mee om? Je wil de betrokkene niet kwijtraken, maar ook niet onder druk zetten. Belangrijk uitgangspunt is dat het contact vrijwillig is. Bovendien geldt dat het voor de betrokkene het juiste moment moet zijn. Daarom heb ik een collega-bemiddelaar geraadpleegd om te overleggen hoe ik hier het beste mee kan omgaan. In principe hoeft je nergens alleen mee te zitten. Mijn collega's zijn toegankelijk en makkelijk benaderbaar."

Een zaak die haar is bijgebleven en waar de meerwaarde van herstelbemiddeling goed tot uiting kwam, ging over seksueel misbruik tussen twee familieleden. De erkenning dat het seksueel misbruik had plaatsgevonden was er al tussen beiden. Maar ze hadden het nog niet gehad over de gevolgen daarvan. Daarvoor schakelde het slachtoffer een bemiddelaar van Perspectief in. Hij wilde vertellen welke impact het seksueel misbruik op hem heeft gehad en vragen stellen aan de pleger. "Zowel de pleger als het slachtoffer hadden van tevoren heel goed nagedacht over hoe en wat ze van elkaar wilden zonder dat ze dat van elkaar wisten. Dat heb ik in de voorbereiding en tijdens het bemiddelingsgesprek goed op elkaar kunnen afstemmen. Beiden keken naderhand zeer positief terug op het contact. Ik vind het mooi als vanuit meerdere kanten zichtbaar inspanning wordt geleverd. Al heeft een meer eenzijdig bemiddelingsverzoek mij ook eens doen verrassen."

Geïntensiverde samenwerking met de politie

Voor het komend jaar hoopt Marjet, naast het bemiddelingswerk, nog meer aandacht te kunnen besteden aan organisatie brede taken. Zo zit ze in een werkgroep die meedenkt over wat e-herstel is en hoe dit vormgegeven kan worden binnen onze dienstverlening. Marjet is ook betrokken bij de geïntensiverde samenwerking met de politie. "In dat kader heb ik voor een aantal groepen zoals de hulpofficieren en het ZSM-kernteam dat bestaat uit ketenpartners voorlichting gegeven. De basisteams van de politie volgen binnenkort, zodat de meerwaarde en de mogelijkheden van herstelbemiddeling ook helemaal aan de voorkant van de strafrechtketen bekend is."

"Ik geloof in het bezig zijn met herstel. De effecten daarvan zijn groot."

Yvanka op den Kelder

Yvanka op den Kelder is nog geen jaar als bemiddelaar werkzaam bij Perspectief. Zij heeft een gedragswetenschappelijke achtergrond en werkte hiervoor bij de politie als recherchekundige. Jaren geleden maakte ze kennis met Perspectief Herstelbemiddeling. "Een van mijn huidige collega's gaf destijds voorlichting over herstelbemiddeling aan de recherchekundigen in opleiding. Ik weet nog dat ik toen al enthousiast was! Ik geloof in het bezig zijn met herstel. De effecten daarvan zijn groot."

Nadat Yvanka in het begin per zaak werd meegenomen door de inwerkbegeleider, pakte ze binnen korte tijd zelfstandig zaken op. "Mijn leerproces werkt het best door aan de slag te gaan en door het te doen. Als ik optel hoe vaak ik in de eerste paar maanden heb kunnen sparren en vragen en onzekerheden heb kunnen bespreken, dan beseft ik nu pas hoeveel tijd het in beslag heeft genomen." Het bemiddelaarsvak voelt al snel als op haar buik geschreven. "Het valt allemaal samen. Ik ben thuis in de (strafrecht) keten, ken het dader- en slachtofferschap en het inzetten van communicatie als belangrijk instrument stond in mijn vorige banen ook centraal. Ik kan me richten op het gesprek, op waar de behoefte voor de betrokkene ligt en dat ook vertalen en toetsen, zonder alle ruis eromheen."

Mensenwerk

Yvanka kwam er gauw achter dat een op het oog eenvoudige zaak, juist een moeilijke zaak kan zijn en een zaak waarbij het gaat om een heftig delict bemiddelingstechnisch geen moeilijke zaak hoeft te zijn. "Het is mensenwerk en we werken met het 'product' mens en niet met het 'product' delict. Ik toets vaak of ik goed doe voor de ene partij en tegelijkertijd ook oog heb voor de andere partij. Neutraliteit en integriteit naar beide partijen zijn enorm belangrijk."

Het komt regelmatig voor dat een betrokkene in behandeling is of wordt begeleid vanwege zijn psychische gezondheid of verstandelijke vermogens. In dat geval

maakt de bemiddelaar de afweging óf het relevant is om contact op te nemen met de behandelaar of (persoonlijk) begeleider. Dat levert soms wel een spanningsveld op, weet ook Yvanka. In een zaak waar het slachtoffer in contact wilde komen met de pleger (en andersom), had de behandelaar twijfels over in hoeverre het traject de pleger niet zou overvragen. "Ik zag vooral twee mensen die nog niet wisten hoe ze met de situatie moesten omgaan en juist wat voor een mooie herstelbemiddeling zou kunnen opleveren, terwijl de behandelaar logischerwijs wilde waarborgen dat de belastbaarheid van de pleger niet werd overvraagd. De inwerkbegeleider heeft mij – door mij de situatie vanuit het perspectief van de behandelaar te laten benaderen – doen beseffen welke verantwoordelijkheid hij draagt. Nu ik in het vervolg die andere bril in gedachten houdt en mijzelf afvraag wat andermans belang of doel is, heb ik daar veel meer oog voor."

Zelfreflecterende houding

Vragend naar haar ervaringen met de eerste (interne) opleidingsdagen en intervisiemomenten is ze resoluut en helder. "Het werkveld is dynamisch en vraagt continu om een zelfreflecterende houding. Doe ik het goed en welke mogelijkheden zijn er nog meer? Met mensen werken en communiceren kun je leren, maar de variëteit daarin is zo groot, dat het telkens weer zoeken is hoe je daarmee omgaat. Je raakt niet uitgeleerd; zeker niet van elkaar."

PRIVACY

We hebben wederom aandacht besteed aan gegevensbescherming, omdat we veel werken met persoonsgegevens. Doorlopende bewustwording op dit thema vinden we belangrijk. Daarom hebben we onder andere een Privacy awareness sessie gegeven aan medewerkers en onderzocht of en waar er privacyrisico's ontstaan en op basis daarvan is er een protocol en checklist opgesteld. In 2023 worden het protocol en de checklist verder geïmplementeerd. Ook zijn de privacyverklaring en de algemene voorwaarden aangepast.

KLACHTEN

Perspectief heeft een eigen klachtenreglement dat voor iedereen beschikbaar is via de website van de organisatie. Ook heeft Perspectief een onafhankelijke klachtencommissie bestaande uit professor dr drs K.G.F. van der Kraats, mevrouw M. Stuyt en de heer mr S.G.H. van Krugten.

In 2022 hebben we vier klachten binnengekregen, die op een juiste manier konden worden afgewikkeld.

Onderzoek

Om bij te dragen aan wetenschappelijke kennis over herstelrecht en nieuwe inzichten die het bemiddelingsproces verbeteren of om nieuwe vormen van dienstverlening te ontwikkelen werkt Perspectief graag mee aan onderzoeken of innovatieve projecten.

ONDERZOEK NAAR DE EFFECTEN VAN HERSTELBEMIDDELING

Het Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) doet vanaf dit najaar wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van (het proces van) herstelbemiddeling. Dit tweearig onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de toegevoegde waarde van de verschillende stappen in het herstelbemiddelingstraject en de effecten op korte- en lange termijn. Het onderzoek onder leiding van prof. dr Antony Pemberton wordt uitgevoerd door dr Alice Bosma en Marleen Kragting MSc. Ook dr Sven Zebel heeft zijn kennis verbonden aan het onderzoek.

ONDERZOEK NAAR DE ERVARINGEN VAN DE AANSPRAKELIJK GESTELDE PARTIJ EN DE AFWIKKELING VAN LETSELSCHADE NA EEN VERKEERSONGEVAL OF MEDISCH INCIDENT

Mr Femke Ruitenbeek (Erasmus Universiteit Rotterdam) deed onderzoek naar de ervaringen van de aangesproken partij na een verkeersongeval of een medisch incident. Het onderzoek richt zich op zowel de juridische praktijk als de persoonlijke ervaringen van de aangesproken partij. De ervaringen met herstelbemiddeling vormen een onderdeel van het onderzoek. Inmiddels is het onderzoek in 2022 afgerond en laten de resultaten zien dat er mogelijkheden zijn om de aangesproken partij te laten bijdragen aan het immateriële en rationele herstel van het letselschade slachtoffer. Ook kwam naar voren dat de veroorzakers ook immateriële behoeften ervaren naar aanleiding van de gebeurtenis.

ONDERZOEK NAAR INZET HERSTELBEMIDDELING BIJ VERSLAAFDE DADERS

Vanuit de Technische Universiteit Twente, vakgroep Psychologie van Conflict, Risico en Veiligheid, is in 2022 het masteronderzoek van Sunlight Muijsson onder leiding van dr Sven Zebel naar de houding van de in verslavingszorg werkzame professionals ten opzichte van herstelbemiddeling afgerond. De resultaten met een aantal nuttige aanbevelingen kwamen beschikbaar. Professionals blijken positief over de inzet van herstelbemiddeling na de voorlichting, maar het toepassen in de praktijk blijkt lastig. Aandacht voor de borging van herstelbemiddeling in beleid en processen, handvatten geven om het bespreekbaar te maken en oefenen daarin, zorgen voor herkenbare casuïstiek, en het benadrukken van de voordelen van een proactieve benadering helpen om de herstelbemiddeling aan te bieden en te verwijzen. Met deze inzichten zijn we aan de slag gegaan. Op dit moment wordt er gewerkt aan een plan van aanpak voor voorlichten nieuwe stijl.

ONDERZOEK NAAR DE MOTIVATIES VAN SLACHTOFFERS EN PLEGER S OM DEEL TE NEMEN AAN HERSTELBEMIDDELING

Sterre Aan deed in 2022 haar masterafstudeeronderzoek bij Perspectief in het kader van de opleiding Sociologie van de Universiteit Utrecht. Uit het onderzoek komt naar voren, dat de motivaties die plegers en slachtoffers hebben, anders zijn bij zedendelicten dan bij overige typen delicten. Waar het bij overige typen delicten voornamelijk gaat over motivaties gericht op jezelf of juist op de ander, is er bij zedendelicten naast deze twee motivaties sprake van een derde motivatie. Deze derde motivatie is gericht op de relatie tussen het slachtoffer en pleger. Met de concrete aanbevelingen gingen we aan de slag; een training over Bemiddelen in zedenzaken is opgenomen in het basisprogramma voor bemiddelaars. Daarnaast is een werkwijze speciaal voor zedenzaken ontwikkeld. In beide is het belang van het subjectief bevragen van de relatie bij zowel slachtoffer als pleger meegenomen.

¹ Van Denderen, M.Y. en Van der Wolf, M.J.F. (2022) 'Meetings between victims and offenders suffering from a mental disorder in forensic mental health facilities: a qualitative exploration of their subjective experiences', *The International Journal of Restorative Justice*, Online First.

ONDERZOEKEN NAAR INZET HERSTELBEMIDDELING EN SLACHTOFFERGERICHT WERKEN MET TBS'ERS

In 2022 werkte Perspectief mee aan twee onderzoeken die gericht zijn op tbs'ers.

Dr Mariëtte van Denderen (FPC Dr S. van Mesdag) en mr dr Michiel van der Wolf (Rijksuniversiteit Groningen en Universiteit Leiden) rondden het onderzoek af wat leidde tot een internationale publicatie in een gerenommeerd tijdschrift op het gebied van herstelrecht¹. Uit het onderzoek blijkt dat contact tussen slachtoffers en tbs'ers voor beide positieve effecten kan hebben. Het is daarom van belang om beide partijen te wijzen op de mogelijkheid hiertoe en in de behandeling van tbs'ers aandacht te hebben hiervoor. Hoewel de stoornis van de patiënt een rol speelt in het contact, kan in bijna alle gevallen toch contact plaatsvinden. Omdat contact gemiddeld pas zes jaar na het delict plaatsvindt is het van belang om het ook nog na een langere tijd onder de aandacht te brengen. Slachtoffers en patiënten hebben soms tijd (jaren) nodig om klaar te zijn voor het aangaan van contact. Bijvoorbeeld omdat ze eerst zelf (meer) therapie willen hebben. De timing van het contact is belangrijk. Mensen kunnen nadat ze contact eerst afwijzen, later toch openstaan voor contact. Tenslotte kan contact met een slachtoffer aansluiten bij behandeldoelen voor tbs'ers, zoals het nemen van verantwoordelijkheid van je gedrag.

Mr dr Lydia Dalhuisen (Universiteit Utrecht), startte onderzoek naar slachtoffergericht werken binnen het forensisch kader. Dit onderzoek loopt en heeft nog niet tot concrete resultaten geleid.

PROJECT "VADER BLIJF JE" – HERSTELGERICHT WERKEN TUSSEN GEDETINEERDE OUDER EN KIND

Begin 2022 werd het project onder leiding van dr Bart Claes (Avans Hogeschool, lectoraat Transmuraal Herstelgericht Werken) afgerond. Er werd een toolkit ontwikkeld voor medewerkers in de PI met als doel het herstellen van het contact tussen de gedetineerde ouder en het kind. Perspectief droeg bij aan dit project door deelname in de stuurgroep en inbreng van kennis en kunde.

4

Brede bekendheid herstelbemiddeling

Onze droom is dat herstelrecht en herstelbemiddeling vanzelfsprekende begrippen in de samenleving zijn. Dat mensen weten dat de mogelijkheid er is, wat het is en wat ze eraan kunnen hebben. Om zelf de keuze te kunnen maken om gebruik te maken van onze dienstverlening is brede bekendheid bij de mensen om wie het gaat, van groot belang. In 2022 hebben we opnieuw veel ingezet op voorlichtingen aan professionals die werken met betrokkenen, zowel slachtoffers, nabestaanden als daders, veroorzakers, verdachten of plegers. Het blijft belangrijk dat professionele hulpverleners ons kennen, zodat ze slachtoffers en daders op herstelbemiddeling kunnen attenderen en ze kunnen ondersteunen als ze een bemiddeling aangaan. Ook werd Perspectief dit jaar veelvuldig benaderd door de media voor een publicatie in een krant of een item in een televisieprogramma. Dat leverde veel websitebezoek op. Een (beknopt) overzicht.

VOORLICHTINGEN

Onze bemiddelaars gaven voorlichting aan professionals door het hele land. De ene keer met een presentatie, een andere keer schoven ze aan bij een werkoverleg of een casuïstiekbespreking bij verwijzers zoals Slachtofferhulp Nederland, Politie, Reclasseringsorganisaties, DJI.

Bijzonder te noemen is de livestream voor medewerkers van Achmea Personenschade op de Europese Dag van het Slachtoffer in februari waarin bemiddelaar Francis Bakker mocht uitleggen welke meerwaarde herstelbemiddeling heeft voor beide partijen na een verkeersongeval. Medio juni keken medewerkers van Slachtofferhulp Nederland online naar een "Herstelcafé" over herstelbemiddeling, om hen kennis te laten maken met het onderwerp en hoe ze het bespreekbaar kunnen maken bij cliënten. In juli organiseerden we een Belevingsdag in Eindhoven speciaal voor professionals in het zuiden van het land. Zo'n veertig belangstellende professionals beleefden tijdens verschillende workshops wat herstelbemiddeling is en kan bewerkstelligen bij de betrokkenen. Ook droegen we bij aan een landelijke dag voor zedenrechercheurs, het congres van Centrum Veilige Sport Nederland en een congres van Centrum Seksueel Geweld Oost-Brabant.

CURSUSSEN EN GASTCOLLEGES

Net als voorgaande jaren organiseerden bemiddelaars bij verschillende gevangenissen een sessie voor gedetineerden tijdens de cursus Puinruimen en de Dappertraining in jeugdgevangenissen. Ook waren we aanwezig bij een praktijkmiddag voor studenten aan de Vrije Universiteit Amsterdam over herstelrecht en verzorgden we gastcolleges aan studenten van de minor "Werken in gedwongen kader" van Avans Hogeschool. Een bemiddelaar gaf een gastcollege aan studenten van de minor juridisch dienstverlening op de Hogeschool Utrecht en onze directeur verzorgde een onderdeel van de studiedagen gerechtshof Arnhem-Leeuwarden.

MEDIA EN PUBLICATIES

Veel media schonken in 2022 aandacht aan het onderwerp herstelbemiddeling. Zo schreven landelijke kranten als de Telegraaf en de Volkskrant erover. In de tijdschriften Flair en Libelle stond een interview met een deelnemer van herstelbemiddeling. In de zomer verscheen een podcast van NRC met de titel Mijn schuld. Op NPO1 werd de serie Recht in de ogen van omroep MAX uitgezonden waarin slachtoffers en daders met elkaar in gesprek gaan (zie kader).

Voor een volledige lijst van publicaties, zie: Pers en media [op onze website](#).

FELINE GING IN GESPREK MET HAAR VERKRACHTER: "IK WILDE DAT HIJ WIST WAT DIT MET ME GEDAAN HAD"

libelle

de Volkskrant

Vraag om herstelbemiddeling met verdachte neemt toe bij slachtoffers zedenmisdrijven

Nieuwsuur: Herstelbemiddeling na seksueel misbruik

MIJN SCHULD

nrc

Hoe leef je met het onomkeerbare? In deze zesdelige podcast van NRC en De Standaard onderzoeken Roos van Ees en De Backer een leven met schuld.

'Het strafrecht geeft oordeel, geen oplossing'

Mediation doet vaak wat strafrecht niet kan: 'Als emoties weg zijn werkt brein weer'

De Telegraaf

RECHT IN DE OGEN

Recht in de ogen is een driedelige serie van Omroep MAX waarin slachtoffers en daders van een misdrijf met elkaar in gesprek gaan. Is het voor te stellen dat je de moordenaar van een familielid vergeeft? Kun je degene die een wapen op je hoofd heeft gezet onder ogen komen? In Recht in de ogen zegt een dader tegen een slachtoffer: "Zonder u was mijn leven kapot geweest." En een slachtoffer over het gesprek: "De ontmoeting met de dader heeft mij bevrijd van het misdrijf." Onder leiding van presentator Charles Groenhuijsen zien we ontroerende ontmoetingen waarbij woede en tegenstellingen plaats maken voor begrip en erkenning, soms zelfs voor verzoening.

[Terug te zien via NPO Start](#)

"Voor zowel dader als slachtoffer is je verhaal vertellen heel waardevol. Elkaar recht in de ogen kijken. Of vragen kunnen stellen."

Nathalie de la Cousine, directeur Perspectief Herstelbemiddeling

ONLINE EN SOCIAL MEDIA

In 2022 bezocht een recordaantal bezoekers onze website www.perspectiefherstelbemiddeling.nl: meer dan 20.000 mensen. Ter vergelijking: vorig jaar waren er 17.500 bezoekers en in 2019, pre-corona, 16.855. Om onze zichtbaarheid onder professionals te vergroten, hebben we het afgelopen jaar opnieuw met regelmaat interessante content gepost op ons LinkedInkanaal. Het aantal volgers uit de voor ons relevante doelgroep steeg met 25% tot 3.500 volgers. Ons Instagramaccount groeide in aantal volgers naar bijna 500. We hebben de samenwerking opgezocht met accounts van belangrijke verwijzers, wat onder meer resulteerde in een livesessie met zedenrechercheurs van de zedenpolitie Rotterdam op Instagram waarin een bemiddelaar en een zedenrechercheur vragen beantwoordden over aangifte en bemiddeling na een zedendelict.

Volg Perspectief op:

LinkedIn

Instagram

Vimeo

5

Organisatie

Perspectief Herstelbemiddeling is een stichting. Op het landelijk kantoor in Utrecht werkt een compact team van zes medewerkers dat zorgt voor het verwerken van de aanmeldingen, communicatieactiviteiten, beleidsontwikkeling en aansturing. Perspectief Herstelbemiddeling beschikt over 21 bemiddelaars. Zij zijn verspreid over heel Nederland werkzaam, waarbij zij zoveel mogelijk regionaal werken. Perspectief Herstelbemiddeling heeft een shared service overeenkomst met Slachtofferhulp Nederland. Op deze wijze heeft Perspectief Herstelbemiddeling ondersteuning op IT, financiën, facilitair en HR geborgd.

GOVERNANCE

De Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van de stichting Slachtofferhulp Nederland vormen tevens de Raad van Toezicht, respectievelijk de Raad van Bestuur van Perspectief Herstelbemiddeling (personele unie).

RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de realisatie van de statutaire doelstellingen van Perspectief Herstelbemiddeling. De Raad van Bestuur bestaat uit mevrouw mr R.H.M. Jansen MPA, voorzitter, en de heer drs E.M. van der Kruijk MBA, lid. De principes van de Governancecode Sociaal Werk zijn van toepassing en vormen de basis voor het handelen van de Raad van Bestuur. De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de statuten van Perspectief Herstelbemiddeling en in diverse reglementen.

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht houdt integraal en onafhankelijk toezicht op het bestuurlijk handelen en het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken in Perspectief Herstelbemiddeling. De Raad van Bestuur legt jaarlijks het jaarplan van de stichting en het bestuursverslag en de jaarrekening over het afgeronde boekjaar ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voor. De Raad van Toezicht staat de Raad van Bestuur met raad bij en treedt op als sparringpartner.

Ook vervult de Raad van Toezicht de werkgeversfunctie voor de leden van de Raad van Bestuur. De principes van de Governancecode Sociaal Werk zijn van toepassing en vormen de basis voor het handelen van de leden van de Raad van Toezicht. De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de statuten van Perspectief Herstelbemiddeling en in diverse reglementen.

In 2022 bestond de Raad van Toezicht uit:

- de heer L. Verbeek (voorzitter), 1e termijn, 1 april 2019 – 12 november 2022
- mevrouw dr C.C. Exterkate, 1e termijn, 1 januari 2021 - 1 januari 2025
- de heer drs V.G. Moolenaar (vicevoorzitter per 22 september 2022), 1e termijn, 1 januari 2019 - 1 januari 2023
- de heer ing W.H. Steenpoorte, 1e termijn, 1 januari 2022 - 1 januari 2026
- de heer mr G.A. van der Steur, 1e termijn, 1 januari 2019 - 1 januari 2023

In verband met het aflopen van de eerste benoemings-termijn van de heren Moolenaar en Van der Steur per 1 januari 2023, heeft de Raad van Toezicht besloten hen met ingang van 1 januari 2023 voor een tweede termijn van vier jaar te benoemen.

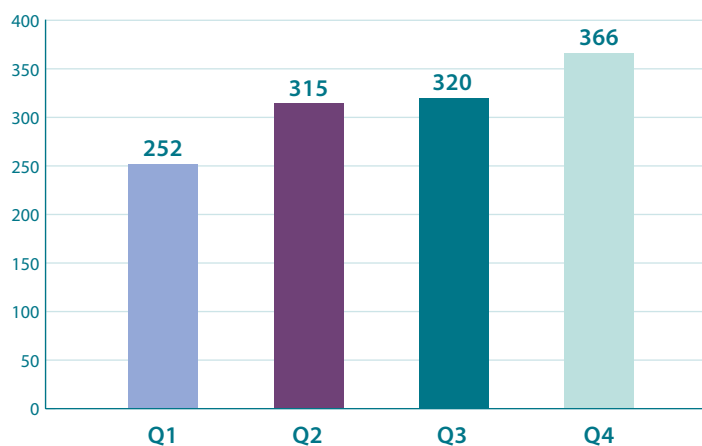
6

Cijfers

UITGEZETTE AANMELDINGEN

In 2022 kreeg het aanmeldpunt 1503 aanmeldingen binnen, waarvan 1253 konden worden uitgezet naar een bemiddelaar.² We zien gedurende het jaar een positief stijgende lijn. Waar het aantal aanmeldingen en uitgezette zaken in het eerste kwartaal beduidend achterbleef, zien we daar later in het jaar en met een piek in oktober niets meer van terug. De verklaring voor het achterblijven van aanmeldingen in het eerste kwartaal vinden we terug in de nog spelende coronaperikelen en de lockdown, waarvan de laatste maatregelen vervielen in maart 2022. Om verschillende redenen kon het aanmeldpunt niet alle aanmeldingen uitzetten. In totaal zijn bijvoorbeeld 74 aanmeldingen doorgeleid naar Mediation in Strafzaken. Een andere reden is het niet verkrijgen van gegevens. Ten opzichte van 2021 is het aantal uitgezette aanmeldingen van 1047 naar 1253 met bijna 20% gestegen. In het vervolg van dit jaarverslag gaan we uit van het totaal aantal uitgezette aanmeldingen.

AANMELDINGEN PER KWARTAAL

² Peildatum: 5 januari 2023. Het definitieve aantal goedgekeurde aanmeldingen kan nog iets veranderen, omdat bij het opstellen van dit jaarverslag nog een aantal aanmeldingen uit 2022 open staan.

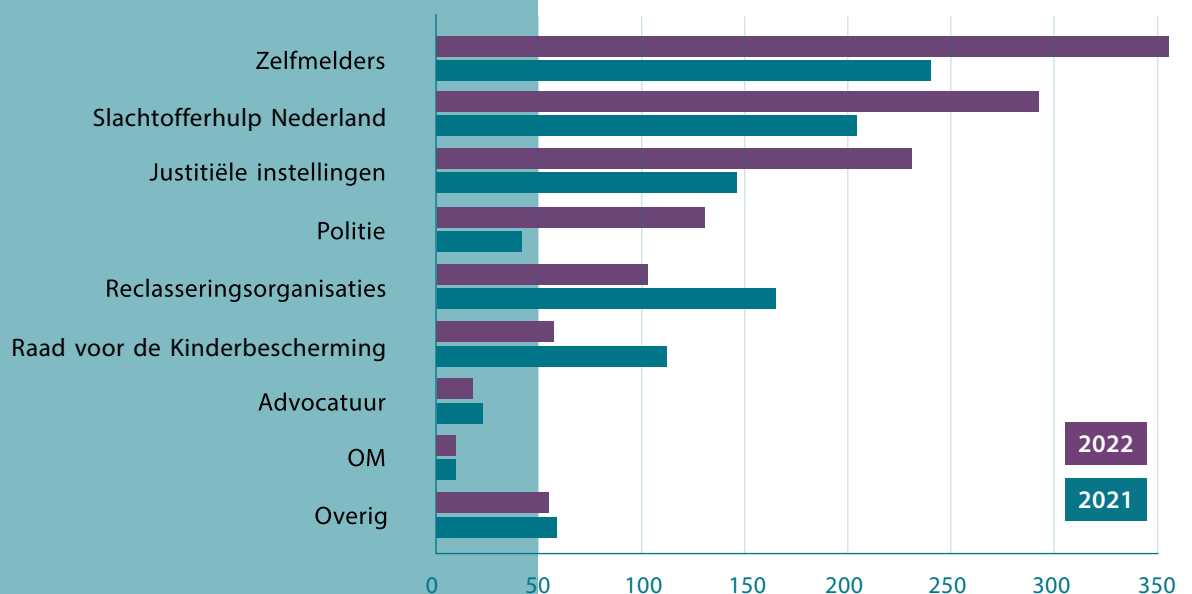
WIE MELDT AAN?

Van de 1253 uitgezette zaken komt 72% binnen via een professional die een deelnemer verwijst en aanmeldt voor herstelbemiddeling. De resterende 28% meldt zichzelf. Het is voor het tweede jaar op rij dat zelfmelders de grootste groep aanmelders vormen. In absolute zin is dit aantal van 240 in 2021 fors gestegen naar 353 dit jaar. Twee jaar geleden was de verhouding tussen deze groepen nog 85% versus 15%.

Van de 353 zelfmelders zien we dat in 84% van de gevallen het slachtoffer de aanmeldende partij is. Als we inzoomen op voor welke delicten zelfmelders aanmelden, zien we dat in 56% van de gevallen een zedendelict de aanleiding vormt.

De grootste groep deelnemers die via een professional wordt aangemeld komt van Slachtofferhulp Nederland met 289 aanmeldingen. Slachtofferhulp Nederland is hiermee weer terug op het niveau van 2020. Daarna volgen de justitiële instellingen³ met 235 aanmeldingen. De politie vormt de derde grootste groep met 131 aanmeldingen. Wat direct opvalt is dat het dit jaar om meer dan een verdubbeling gaat ten opzichte van vorig jaar. In 2021 ging het om nog geen 50 aanmeldingen. Deze toename is te verklaren vanuit de geïntensiveerde samenwerking die Perspectief dit jaar met de politie is aangegaan. De grootste afname zien we evenals vorig jaar bij de Raad voor de Kinderbescherming met 63 aanmeldingen.

AANMELDERS 2022 en 2021

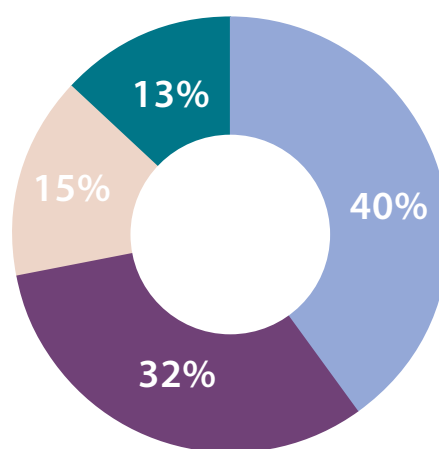
³ Justitiële instellingen omvat zowel de (jeugd)gevangenis als de uitvoerende instanties van de tbs-maatregel.

WAT IS DE AANLEIDING?

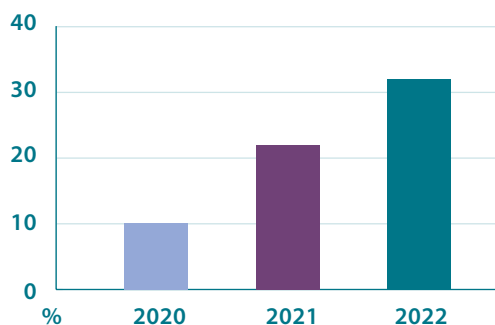
Hoewel de geweldsgerelateerde delicten met 40% relatief iets zijn teruggelopen vormt het nog altijd de grootste groep. Het absolute aantal geweldsdelicten is overigens niet afgenomen. In ruim 28% van de zaken betrof het een levensdelict en in ongeveer 45% van de zaken was sprake van het toebrengen van opzettelijk (zwaar) lichamelijk letsel in de vorm van (zware) mishandeling of diefstal met geweld.

Voor het tweede jaar op rij zien we dat het aandeel zedendelicten enorm is gestegen. Van 10% in 2020, naar 22% in 2021, naar 32% in 2022. Deze ontwikkeling lijkt te verklaren vanuit een toename van publieke en landelijke (media)aandacht – in het bijzonder dit jaar – voor (de openbaring en aanpak van) seksueel wangedrag. Ook een verklaring kan de intensievere samenwerking zijn met de zedenpolitie. De aanmeldingen betreffen alle typen zedendelicten.

VERDELING TYPE DELICTEN

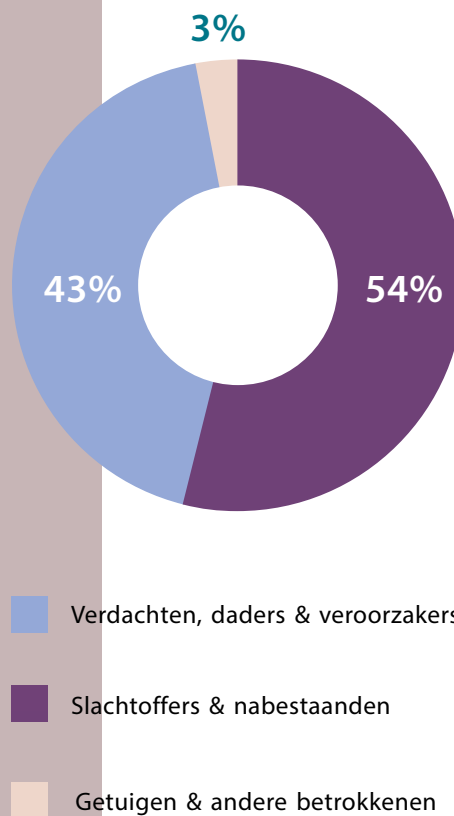
STIJGING AANDEEL ZEDENDELICTEN

WIE NEEMT HET INITIATIEF?

Voor het eerst in jaren zijn – kijkend naar het totaal aantal zaken – slachtoffers en nabestaanden met 54% de grootste groep initiatiefnemers tot contact. In zedenzaken en verkeerszaken ligt dit percentage met respectievelijk 77% en 62% nog hoger. Geweldszaken vormen hierop de uitzondering. In 62% van de geweldszaken neemt de pleger het initiatief tot contact. De initiatiefnemers in restcategorie van 3% op het totaal aantal zaken zijn bijvoorbeeld getuigen.

VERDELING INITIATIEFNEMERS

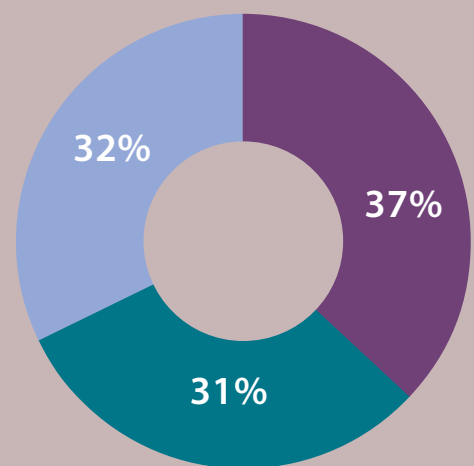
WEL OF GEEN CONTACT?

Niet alle bij een bemiddelaar uitgezette aanmeldingen leiden tot contact. Vrijwilligheid is één van de uitgangspunten voor een succesvol bemiddelingstraject via Perspectief en na een aanmelding van de aanmeldende partij is nog onduidelijk of de andere partij (ook) openstaat voor- en ingaat op het contactverzoek. Soms is er binnen het persoonlijk verwerkingsproces van de andere partij nog geen ruimte voor een contactverzoek. Soms besluit een van de deelnemers het bemiddelingstraject eerder te stoppen of te pauzeren. Heel soms besluit de bemiddelaar dat het in het belang van deelnemers is om het bemiddelingstraject (tijdelijk) niet voort te zetten. Het is maatwerk en de (herstel) behoeften en wensen van deelnemers staan voorop.

Het besluit om de regie te pakken en initiatief te nemen tot een bemiddelingstraject, alsook de gesprekken die de deelnemers (afzonderlijk van elkaar) voeren met de bemiddelaars worden echter ook vaak als vruchtbaar ervaren en dragen bij aan herstel. We horen dit vaak terug van deelnemers. Ook al leidt een aanmelding niet altijd tot contact, vindt toch er toch herstel plaats.

In 2022 werden in totaal 1216 bemiddelingstrajecten afgerond. In 32% van de bemiddelingstrajecten leidde dat tot een vorm van contact tussen deelnemers. Bij verkeer en zeden leidt een aanmelding vaker tot contact dan bij andere delicttypen. Mooi is dat als beide partijen hebben besloten door te gaan met het traject na het eerste gesprek met de bemiddelaar het vrijwel altijd tot contact leidt. Dit percentage ligt al jaren op bijna 95%.

VERDELING CONTACT

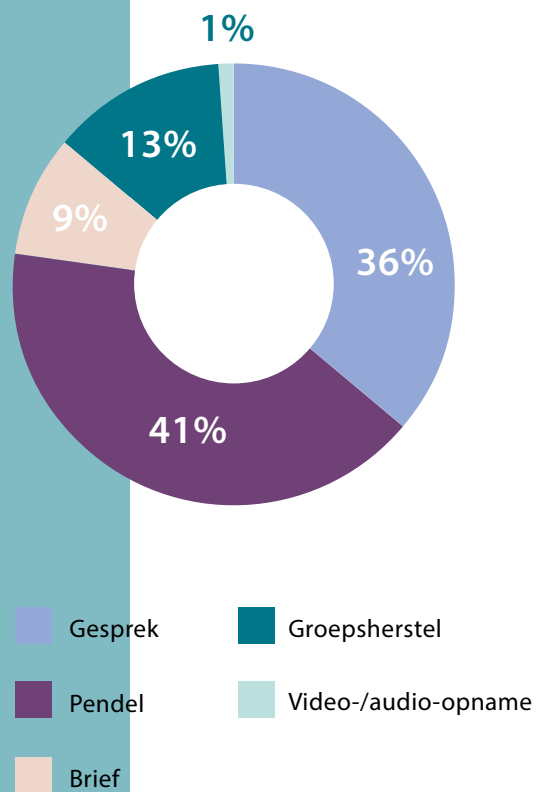
- Contact 1 partij
- Contact 2 partijen
- Bemiddeld contact

OP WELKE MANIER HEBBEN DEELNEMERS CONTACT?

In de voorbereidende fase bespreekt de bemiddelaar afzonderlijk met deelnemers wat de (herstel)behoefte zijn en welke contactvorm gewenst is. Waar voorgaande jaren in de meeste gevallen werd gekozen voor een gesprek, is dit jaar de pendelbemiddeling de meest gekozen contactvorm. Ook het percentage contactvorm groepsherstel, waarbij meerdere slachtoffers en nabestaanden of verdachten, plegers en veroorzakers betrokken zijn, is verhoudingsgewijs iets gegroeid.

Vermoedelijk hangt dat samen met het toegenomen aandeel zedenzaken en de grotere complexiteit van zaken. Onze ervaring is dat met name in zedenzaken vaker gekozen wordt voor een pendelbemiddeling.

VERDELING CONTACTVORMEN

Perspectief
herstelbemiddeling

030 - 234 00 45

www.perspectiefherstelbemiddeling.nl